

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De legibus disputatio - Cod. Ettenheim-Münster 336

[S.l.], [17. Jahrh.]

[Fließtext]

[urn:nbn:de:bsz:31-131792](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-131792)

De poenis Simoniacorum agemus de Censuris.
 28. Transactio est de re dubia l. q.
 novissima in materia in gratuita pariter.
 Operatio requiritur in dubio in libris sub-
 iectis; nec valet si fiat ex metu iniuste in-

casus et capente in viro affante.

29. Mandatum est gratum quo nego-
tium aliquod gratis exequendum voluntarie sus-
cipienti comitibus ex presbe. l. dante.

30. Gestio negotiorum e quasi gratum,
quo quis alterius negotium sine mandato ge-
rendum suscipit. Posses talis negotiorum gestor
petere laboris sui compensationem et sumptuum
factorum restitutionem; et nisi res pereat an-
tequam reddat.

31. Tutela e quasi gratum quo tutor
ad procuranda comoda et bona minorum
obligatus ex iustitia. perinde ac si ex gra-
tu eo obligatio suscepta fuisset. Supple-
te nimirum lege l. Magistratum vim gratum.
Curatela e idem quod Tutela, sub eadem
distinctione, quod tutor solum debet impube-
ribus et infirmis inuito. A principatu, ut
iuret eam curare et institutionem. Tu-
tundaris v. et in bonis illarum respectu orem
negotiorum. Curator v. debet minoribus post
annos expletos pubertatis usque ad annum 25.
gestum. Tutela non inuitis nisi in pectus
clausis et principatu illorum rebus, et pueris

deant testatoris volūti l. scripta l. voce nota-
ta. Subscriptio a. et sigillū n. sunt necessaria
verū haec solennitates in iure civili requisiti
requiruntur ad testamentū factū ad eas
pias, sed sufficiunt in foro externo que sunt
iuris gentium iur. duo testes. In foro a. g.
ita supposita potestate disponentis, sufficiunt
scripturas, nulli l. aliud signū testatoris abs-
q. ulla teste. In v. potest. testari qui here-
des instituit, et que alia g. dicitur pro diver-
sitate personarū ac locorū requiruntur l. suffi-
ciant, norunt periti diversorū locorū no-
tarij et Prætor. Ad solū adyū quod
cuiusdā voluntas ultima n. valeat iure
testamentij, saltem valere potest iure Codicill.
l. alij cuiusq. d. h. uti videtur illud: Si n.
vales quod ago, ut ago, valeat in meliori
modo, quo valere potest. Hoc de glia sibi.

§. 4.

de
Inurijs

Concto s. Inuria e. actio l. cuius omil.
sij glia ius alterij. Alia e. gratis s. f. iens
voluntate laedas ius alienū. Alia naturalis si

absp. requiritur et voluntate ledas ius alte-
 rius. Dicitur a. iniuria ab iniuria s. quia
 iniuria opponitur in iustia commutativa
 et in alteris sive sumptu, fundatq. ob-
 ligat restituendi; ad iniuria opponitur
 iustia in equo, adeoque in distributive qua
 commutativa, legali et economica, nec
 semper fundat obligat restituendi. 2. Quia
 iniuria potest sumitur pro ipsa actuali vi-
 olata iuris alieni: iniuria v. l. pro habi-
 tu l. pro actu.

Iniuria quidem com. e. volenti et con-
 sentienti in se, iniuria. sed in diffiniti-
 one accipiendum e. volenti et consentienti
 voluntate efficaci et pro iuris in se
 iniuria: volenti v. l. consentienti con-
 sentisse inefficaciter et pro iuris in se proprie
 iniuria: quia tunc violatur ius alterius.

Concto 2. Iniuria in bonis factum
 potest et factum. Copius e factum rei
 alieni aueris, in roatibus iniuris.
 1. a. Inus ductu et iniuris, nempe
 quoad substantiam qua accipitur l. quoad modum
 accipiendi dantur. Priori modo factum
 proprie dicitur, posteriori in illis: neque gra-

hinc obligas restituendi. Dicitur autem furtum
genera simpliciter in sacrilegium, peculatus
abigeatus, plagium, rapinam, vel furtum sim-
plex.

Sacrilegium est, quando auferitur res
sacra, s. etiam profana de loco sacro. De-
bet autem res profana esse sub immunitate loci
sacri, hoc est in servitium templi deputata,
s. illud esse sine velata, ut immunitatem
deat.

Peculatus est, quando quis furatur ad
ad usum aut bona Principis pertinentem.

Abigeatus est, quando quis asinus, que
in grege pascentur abigit. Unde eiusmodi
raptores volantes abigeri, seu abatores.

Plagium est, quando quis auferit homines,
liberos sive seruos, et in servitute
sua redigit.

Rapina est ablatio rei alienae per
viu violentam. Vel ad vertendum viu
sumpta potest fieri, non tamen per impetum et
aggressionem membrorum aut instrumentorum,
sed tamen metu graui iniuste iniuriam.

Furtum simplex est ductio rei alienae
acceptis, sed receptis invito. Distinguitur

a. furtivus est ranna et scilicet specie ista. et
 hanc partem ex qua pro nocturne per auro nonnung.
 ob hanc parvitem et indeliberatam et venialia.
 Cuius porro quantitas requiritur in maas furti ad
 partem nocte, hoc fere sunt sententiae quod capida.
 Ego plurimorum opinionibus omnibus illa quantitate
 in maas furti notabilem esse, cuius amissio,
 spectata non cordice, cadere solet. Difficiliam
 et animi dolore imperio voluntatis difficilius
 impedibile, quod est quae plebes officii ad con-
 grua sustentatione pro uno die sufficeret. In hanc
 a. sustentatione computat. Debet videri ve-
 stibus, et habitibus ad bonam conversationem sui sine
 luxu et extra ordinariis sumptibus: et nec
 quidem summa annis 1600. quo in
 Gall. mensura sunt istum considerant, ad duo-
 decim viridem bareos l. aliquantibus amplius
 excurrit. in nris v. partibus contra ad 6.
 7. l. 8. bareos ad octo ad dimidium viridem
 florent. Sed ut diversitate temporum ac lo-
 corum pretia rerum reserant aut devescant
 in partem velle ut et stabit. Et in
 nris mensuris etiam a vitiis furti soltas
 rei notabilis. Neutras a. e. duplex. 1. Cuius
 qua contra laborant pauperes aere l. ac
 velle mendicantes. 2. Gravis, in qua fere

simili exponit periculo vite notabilis abbrevi-
ando, inveniendi gratia ac periculosi morbi, rei-
turo multorum honorum, fortunae, famis, nud-
itatis, captivitatis, gradis infamiae, alioiungz
similium malorum, q. in cor hominis estimare
valde notabilis censetur. 3. Exrema, in qua
quis exponit periculo vite morali certo a-
mittendo, sc. morbi invariabilis contracten-
da. 4. Quae fuerat in cor mente, penes morbi
et tenet ad resolutionem. In extrema, fur-
dum committitur. Nec propter in valde gravi:
quia ex tali mente facilis e transire ad ex-
rema. Concto 3. Invidia in bonisfamo et
honoris, consilii maxime in iudicio deaca-
ris, detractione, contumelia et supera-
hone. Exilis: fama, prout hu sumit, e
bona plurimū estimat de bonis alterius
cuiusmodi bona sunt: Viribus, ingenio,
Potestate, Divitiis bona valetudo, Nobili-
tas, forma, favor, Magnitudo. Honor
e externa testificatio de alterius excellentia
super alios. Unde fama et honor differunt
per hoc quod illa proprie consistat in interno
iudicio de bonis alterius: hu v. in testificatioe

eterna illis iudicij: hoc a. descriptio semper e
 conuicta l. in reuerentia et submissione iu-
 pias descriptio l. in uolte pronuntij reueren-
 tia et submissione in alijs propter tale uel-
 lencia, et quauis ad honore requirant signa
 poterna, l. instrumenta signantia, ad quibz
 na respiciant, prout in ead. d. et Santos
 alijs signis uideris solo motu inferens eoru
 et uolentia testari. Honor v. d. fert a laude
 quod ille in submissione ac reuerentia exlee-
 na preerat unum alijs ob eij et uolentia:
 hoc v. respiciat q. d. h. qui laudat, in
 reuerentia ac submissione preferend. alijs
 nec ne. Et honore laudat et laude oibz glo-
 ria, et clara quada et copiosa nobilia
 de alieij et uolentia.

Judicium de necariis in genere sumptibus
 et finitima ex illis de bonis alienis concepta
 hinc sufficienti fundamentis. A. Divinitz in
 Judicium de necariis specificis sumptibus mala
 opinione suspitione et dubitacione. Judicium
 de necariis specificis e forma ac sententia ex
 levi fundamentis laudata gloria alteru in re-
 bo ad bona respiciant perstantibus. Opinio
 est iudicium finitima de alieij bonis con-

adde afflu-
 ulgi nobis, in
 feris, in
 aliorum
 et finitima
 sistema, in quo
 orato ubi
 ali conuicta
 quos motu
 sistema for-
 uide quia:
 laudat ali-
 longior et
 uis deora.
 et suspensa
 in sumptibus
 is alieij
 respiciant
 d. h. h.
 Honor
 et uolentia
 et d. d. d.
 in iudicium
 et descriptio

optū pri sufficiens fundamentis in famili-
ne oppositū. Quae formidat fuit, ad iudicium
paratū, si ad veritatem magis investiganda
est fuit, in altera opinione infert. post.
Sufficiens est iudicium in veritate de probitate ali-
cui mali quodlibet ex fundamentis levi. Si-
ferat ab opinione, quod hoc sit asensus ma-
gis firmus et fortioribus, in sufficiens. Quae
motus natus, quod sufficiens. Dubitas est
leve iudicium, quo quis iudicat, dubium est,
an alter sit bonus. Iudicium temerarium specifi-
ce sumptū est per se. quia per hoc au-
ferimus proximis bonam famam apud nos meliores
ubi per detractionem apud alios. Opinio
temeraria, suspicio et dubitas inter sunt
per se venialis et l. unq. l. raro nor-
ta. quia in illa cadunt famam proximis
ad relinquunt autem profectū ad veritatem
magis investiganda. Sicut in p. l. iudicis
Doctores in sufficiens sit grave per se, si nimi-
um ex levissimo iudicio suspiciens de vero
religioso probate vita, et, et hereticum, li-
berius. et
Detractionis est alieno famam iniusta apud a-

los violas. Et perim qd qre suo morte a fide
 dely mis. iusto pignolo, l. alio signis. Quis
 si quis alteri aspergit vitium falsu, l. manifeste
 dat veru, nondu alijs notu. Supra, p.
 quis alteru per epistolas libros l. alias per ca-
 lanu infamat. quod maxime fit per libel-
 lu famosu vulgo Sagruill, ad l. e. pignitu-
 ra iniuriosa, alium infamia nondu publi-
 ca completens, ex parte, ut fiat publica.
Alio signis, si quis alteru quibuscuqz factis
 aut signis infamat, quae verbis aut sig-
 natis equivalent, ut si alium appendas
 cornua ad ianuam ad signandum adulte-
 riuo magis. In pignitu loquens fit
 detractionis modis vbi, dicitur quatuor
 quatuor indiente, vnde hos versiculos:
 Proponens, arguens, manifestans, in mala verbens.
 Qui negat, aut minuit, reuict laudatq remissie.
 Quae ora sunt peccata mortua in l. Civitas
 mas, l. in adaverlentia exuseb. Pns qui
 detractionis in re gravi voluntarie audit
 et admittit, peccat morbo. gravig In pec-
 cat, qui aliu ad detrahendum induit in
 interrogando, exortando, gestibus arando, ari-

deinde l. gaudij laudandi alijq; similib; modis
cooperandi: quia peius in primis parte san-
dali dicitur ouis pona dicitur rursus specialis qd; de-
trahenti: deinde comitit partem iniustitiae
sunt et ipse detrahens ac proinde hoc defui-
ente, tenet ad restitutionem.

Contumelia est iniusta honoris violas
in presentia alterius facta. Est partem
ex grege suo morte, a detractione sicut iustine-
tur. quia licet fingam; detractionem et hui-
us ad huc. Et erit ratio et motus sufficientis
prohibendi contumelia. Dividit; a. contumelia
generalis sumpta in contumelia specialis, con-
vitiis, improprietis, derisionis et subfannos.
Contumelia specialis a. quando alteri oby-
tus defectus ei. convitiis, si defectus cor-
poris. Improprietis, si defectus honoris for-
dune. Derisio, quando confundis propri-
um et verbis irrisorijs erubescantia in-
ducis. Subfannos, quando alium illu-
dis ridiculis aut reterois corporis gesti-
bus. Omnes in hoc contumeliae sunt ini-
stae speciei. Et v. fiant parentibus aut su-
perioribus nova superaddunt matiam con-

tra pietatem parentibus aut observantiam superi-
oribus debita.

¶ Superbia est iniusta, aliena fama vi-
olam per quam dispoluit aut laedit amicitias
inter amicos. Est peccatum ex se per se molle.
¶ Superbia dicitur de haereticis aut contumeliosa.
¶ Quam alterutra semper includit: proinde
maliam specificam ex dispolitione amicitiae re-
sultantem.

Contra 4. Invidia est per offensam
mutilans fidem, ex his facile cognoscitur quae
dignitas in precepto 5. Non occides.

Contra 5. Invidia quae per superbia
adulterium irrogat ex his facile cognoscitur quae
dignitas in precepto 6.

Contra 6. Ultima. Invidia saepe
contingit in bonis qualibus. Ex plura: nec
bonorum qualium aliquantulum in supernaali.
v. g. gratia Dei, caritas, sanctitas aut
virtutes salus aeterna, sed etiam naturalis, v.
g. usus rationis, libertas, voluntas inje-
dendi religionem. quae bona laedi possunt
l. aut tolli per alterius malum; gratia si-
quidem sanctitas et virtutes violantur
l. tolluntur per philtrem venenum. Liber

las inimicitibus aut tollit, per vim fraudem, vel
uoluntas ingrediendi religionem persequentes, aut
dignationes habentes quondam v. Joh. Blan-
ditis precibus et induccionibus non graues me-
litiosas offantes. Unde et curia hanc quod
alias omnes enumeratas iniurias enguunt
obligatas restituendi, l. graues l. lites l.
et nullas. Tuare / id

§. 3.

de Restitutione.

Concto 3. Restitutio est redditus rei
calenda l. in se l. in equivalenti. Alia
est proprie et rigore accepta, alia improprie
accepta. Restitutio improprie accepta
est, per quam redditus quidem alteri id, quod
suum est, sed non quod iniuste sublatum est, ut cum
mutuum redditus, depositum pignus comodatum
inventum. Proprie dicta est autem iniuste
commutatio, per quam reperat, vis alienanda
sua, ut vi talis reperat, latus perinde
se habeat ac si latus non fuisset. De hac
potest hic loqui. Est nequa ad salutem
et quidem nequa meri sed nequa precepti. Bas

prioris est, quia fur v. g. ut obtinere salute sine
 restitutione si ea facere n. poss. posterioris libet
 illud S. Augustini non dimittit, quia n. resti-
 tuat, ablatu: et illud lumine n. ad nobis:
 Quod tibi vis fieri facias etiam alteri. Et Agelas.
 Tribus a. restitutionis obligas ex duplici ra-
 dione:

1. Ex rei auctoritate precipue prestata
 quando scilicet res aliena sine tua culpa
 et sine interveniente gaudio ad te pervenit
 tenetur restituere in verbis in limitatibus.
 Quia illa res l. adhuc erat apud te l. non:
 si erat tenetur illa in individuo restituere
 ubi primus interitus et aliena et sine in om-
 ni modo potes restituere. si n. erat distinguen-
 du est: si ex illa factus es ditior, tantum
 tenetur restituere, quantum factus es ditior
 quia nemo pot. aut debet defendere ex bonis
 alienis. Quamvis S. P. P. N. Molina de
 Hugo et Raymann probat tradant l. n.
 tenetur ad restitutionem, nisi factus sit di-
 tior ex reventione rei alienae bonafide
 facta, hoc n. ex fructu suo ingratia
 ac laboris. Si non es factus ditior ad nul-
 la tenetur restitutionem.

2. Ex iniusta lesione furto pilant alio

quorumque damnum iniuste illatum, v. g. stupor, ad-
ulteris homicidiis seu lenis restituere, etiam, ut
inde nihil sit completior factus. Imo etiam dam-
num factus sit. Prout a. iniuste lapsus ex cup-
lud culpa. Illius, et iniusticia seu civilis.
Civilis est omnis alicui diligentibus in qua
aliquid incommode perit. Illius est peritum
mortis l. veniale. Imo etiam peritum revo-
cari, et culpa publica, et comitibus ad alteris
l. Imo gentilibus. Et hinc regula generalis haec
est: nemo unquam tenetur ad restitutionem rati
damni illati. Imo maxime, quando illud dam-
num profertur ex actione, que vere non fuit
peritum. Quod si intelligens ut in foro quod sit et
ante iudicium sententia: nam in foro quod sit
a iudice condemnatus ad restituendum, tenetur
more gerere, maxime si interesserit culpa
satis levis iniusticia. Cui v. alteri grave
damnum intulit ut gravi culpa illius seu
ut peritum morti gratia iniusticia tenetur sub mor-
tali illud reparare: non tenetur, qui damnum
hinc gerere, intulit ut peritum l. veniale.
non sub veniale.

3. De contractu omnium obligas resti-
tuendi quando res tibi commodata, locata
deposita sua culpa perit. Imo si nullam

inſu feris, aut ſi ſuſpicionē reorēs, antequā
quod perficiat, aut huc inſu opus illud in
auctores n. teneris ad reſtitutionē.

Conſiliū n. in illud tenet qui dā con-
ſiliū, ſed etiam eū, qui adhibet precēs, ex-
citāt exprobrat dāt munera, ut alteri
dammū inferat. Et qui ſi efficaciūter in-
fluit in damnum alteri, tenet ad reſtitu-
tionē. Si v. quis dicitur, an efficaciūter in-
fluerit, aut conſiliū malū revolet ante-
quā alter exequat: aut perſuadeat alteri
id ad faciendū dānam ut fuerit, nung
l. etiam aequale, l. alteri, non tenet ad re-
ſtitutionē.

Conſenſus tenet illū qui volūte ſua
ſignis externis manifeſtata approbat alteri
faciendū dānam. Et ſi hec approbat e. ſua
cauſa e. anni, ſui quando in hoc conſenſu dā-
mū illud n. fuiſſet conſentens, tenet ad
reſtitutionē. Si v. plures per ſuffragia in-
inflat inferant damnum, neq. unus aut plures
volunt reſtituere ſua parte, tenet quilibet
ad totū dānam reparare licet heat de
inde actionē glia reliquos. quia quilibet
in partem cooperatus e. ad totū dānam.

Quomodo in ois animum improbare opinionem. Pro-
 videntij quod Diana Frant. 4. resol. 79.
 arbitrantis singulos non obligari; nisi ad
 sua parte quod etiam dicitur de pluribus sua-
 dentibus simul id est damnum, si consilium eorum
 sine aliorum consilio non fuerit effectus. Ita.
 feras suffragium ad iniustum damnum, quod per
 verba inferendum per propria suffragia a-
 liorum non tenentur ad restitutionem sed ad con-
 sensionem. Si. In dubio, si feres tuos suf-
 fragia gratis pro re impediri, et in per-
 gis iniustum suffragium feras a restitutione
 non excusaberis; quemadmodum si permittis feras
 suffragium iniustum, peris pro verba, alios
 in attento tuo calculo laturos suffragium
 iniustum.

Palpus signat adulatorem, qui alium lau-
 dando, blandiendo et similibus modis excitat
 ad damnum inferendum. Tenetur ad restituti-
 onem, quando eius adulatio est vera causa dam-
 ni illati.

Receptus signat receptorem sive illum,
 qui furtiva permissa in sua domo ser-
 vando instrumenta, custodiendo pro dano
 occultando, si est causa damnum alij.

collatorum tenet ad restitutionem. Et ille, qui
fure aut latrone ex charitate l. i. melius gra-
vi reijcit et occultat, ne à licitoribus repre-
hendatur. Tenet a. ille ad restituendum,
qui res à fure sublatas in custodia reci-
pit, nec eas in suo incommodo, vero dno
restituit. ubi dicitur ille procurator l. ad
vocatus, qui scienter alterum defendit ne
cogatur à iudice ad iustam restitutionem.
Participans est ille, qui mala fide
aliquid participat de preda; ite qui a-
lione iniqua prebet auxiliu v. g. parando
instrumenta ad occidendum, applicando
scalas ad furtu dicitur ad restitutionem
damni l. pro parte l. insolitu: pro parte
quidem si influat in parte latrois damni
in solidu si in totu damnu. Hinc mi-
les gregarij, qui alios non inducit, n de-
netur ad restitutionem totu damni adeo-
lo operatu illatu; s. dicitur pro sua parte
quia dicitur in casu partis fuit. g. v. qui
agit ex cubiliis scalas applicat ad tenet de
Parentibus alijs ad totu damnu reperandu:
quia vere e casu totu damni, ut iuris dicitur.

ita si quis venenum vendat, quo alteri inimi-
co interficiat, tenetur ad restitutionem, si sciverit
venenum destinari ad alterum occidendum, te-
netur si alter venenum petierit ad nocendum ani-
mae occidenda.

Notandum de si n. precipit, n. consulit,
n. clamat ut si ex officio tenetur, ut superiorum
Non obstant, qui n. impedit damnus ad
quod impediendum ex officio obligatus. Non
manifestans qui alteri delictum n. indicat
quando ex officio t. ex iustitia inducitur
tenetur. Et tenetur h. res, licet t. nega-
tive cooperentur ad malum ad damnus ad
restitutionem, si haec duo concurrant.
3.º si ex iustitia hoc e. ex officio sciendum
p. parte sint obligati resistere et damnus
impedire. 2.º si resistens damnus impe-
dire potest. Si quod ex his duobus officis
nemo tenetur ex iustitia alteri damnus im-
pedire ad eam nec restituere quam vis ex
charitate obligetur sub mortali. Hinc con-
sequitur si non moveat praesentem vel re-
sistat n. tenetur restituere, si n. sit pa-
rochus, nec ex officio curam agere habeat, sed
religiosus in custodia v. refectorio, sylvarum, ego-

...ille...
...si...
...venenum...
...interficiat...
...restitutionem...
...tenetur...
...damnum...
...officio...
...iustitia...
...charitate...
...religiosus...
...refectorio...
...sylvarum...
...ego-

si in se non offendit aut delinquentes non manifestant
sunt ad restitutionem damnorum illatorum. Et in
ad multas pecuniarias deprehensis effluibus.
in casu non ipsi deprehensos solvere debeat ante
condemnationem. Si in hiis damnis impedire non
possunt nisi in gravi suo incommodo, non tenentur re-
stituere nisi non impediant. non enim censetur se
obligasse ad impedienda damna aliena in
gravi suo incommodo. Unde Principes Abbatis
duces excusantur si sine gravissimo periculo suo
militibus a probris iniustis coercere non possunt. Uni-
versim a. casu a restitutione excusantes pro-
veniunt quatuor in capitulis:
1. Quod parte ipsius debitoris excusant a re-
stitutione 1. impotia, quando in durat. 2.
grave damnum debitoris sui corporale seu spi-
rituale. 3. Ignorantia, et tunc procedens qu-
bitas via faciendae restitutionis. 4. In-
gressus religionis. 5. Lepis honoris. Respon-
debitor tenetur bonis viris credere, sed potest abscon-
dere veritas ad lenem et honestam sui satisfactionem
suam. Si in postea redeat ad statum pri-
quorem tenetur adhuc ad restitutionem. et ad solu-
tionem. Si gratiam beneant nonnulli excu-
santur

manes, debita per actionem non solum, sed ex-
tingui. Tunc de re attendenda est consue-
tudo locorum et voluntas creditorum. 6. Passa
compensatio, seu deductio.

2. Ex parte creditoris excusant a resti-
tutione 1. condonatio s. remissio libera facta
iure et repugnante. 2. Notabile damnum
temporale s. spirituale, quod creditor, aut ali-
cui de re evenit, si debitum restitueret.
3. Oculata compensatio, quae fit creditore se-
ipso.

3. Ex parte rei excusant a
restitutione 1. rei interitus sine sua culpa
modo illa bona fide acciperis, aut, si mala,
peritura eodem modo fuisset apud Dominum.

2. Rei alienae assumptionis in gravi s. extrema
necesse. 3. Restitutio apud Confessarium
deterius seu restitutio omnibus, ubi grauius
probabitur, si non probetur contrarium alij.

4. Ex parte publicae potestatis excusant
a restitutione 1. exorbitantia prescriptio seu
usufructus. 2. Sententia iudicis. 3. Ambrositas
Summi Pontificis, qui potest dispensare ut
quod alias deberes restituere pauperibus possit
servare, et in proprios usus impendere, quia
obligatio restituendi pauperibus est iuris aequi, quod

colligi potest per dispensationem.

Ordo in restitutione servandus duplex.
1. Cuius qui debet restituere. 2. Cuius qui debet
restituendum est.

Primo primis locis et ante oes reliquos
tenetur restituere re furto ablata qui ea
habet. 2. Si non fuerit ablatum, sed solus illa
dum damnus tenetur primis restituere id, qui
alios coegit, qui dolo aut fraude induxit
id qui suo nomine fuerit iustus. l. ipse fuit.
3. Tenetur executor qui ab alio motu dam-
num intulit. 3. Res ille sine ordine, qui
pro filio gesserit ad damnum concurrunt.
Si v. qui primis tenetur, damnus integrum
reficiat, aut ipsi condonet, ceteri ma-
nent a restitutione liberi, ipsi restituunt
illi qui secundo loco tenentur locis tenentibus
compensari illis facienda est qui primis locis
tenebatur, quod si unus ex his condonet ma-
nebit adhuc et principalis et ceteri obli-
gati ad faciendam restitutionem excepta
illa portione quae uni ex illis est conde-
mata. 3. Post eas prohibitas et ultimas locis

ex occasione perveniat & penam mortis, ubi in
adverbis, se iam pervenisse ad modum notabilem
denarij restituere sub mortis. Sed ex causa pro
habita etiam a penam mortis inuisse retentionis
si de restituat, quantum sufficit ut illud & am-
plius sit amplius grave. Qui pluribus perso-
nis modica furta et intendit seu ad verbum
se pervenire ad quantitatem notabilem quod
maior et debet, quam si furta fuerint eadem
personae penam mortis, et debet restituere
res furto ablatas proprijs earum dominis:
quod in sepe mortis in potestatem eiusmodi resti-
tutio, sufficit si ea fuerint pauperibus, quod
locum habere potest et infrequentibus in mercato-
ribus, camporibus molitoribus, quae diversis
personis modica subtrahunt.

Ortilij familias, qui furta et patris
quantitatem notabilem, qualis et casus in
nostrijs partibus respectu civitatis mechanici
Florentis, respectu nobilitatis aut provincialitatis
aut quatuor florenti denarij l. et s. s. s. si
adhuc apud se existat restituere. l. si n. an-
plius existat ex bonis castrensis seu quasi
castrensis, damnus reparare. si etiam hoc de

sunt debet illud damnum compensare scilicet
 in hereditatis divisione ut et ipsa forte
 similitur auferuntur. l. ei pater. l. fratres condo-
 naverunt aut ipse patri aut familiae profli-
 berit obsequia plura et singula commen-
 danda pro alijs fratribus.

Ubi potest aliquid accipere ex bonis mariti
 sine potestate facta et graviter sine o-
 neri restituitur in his casibus.

1. Si accipiat et expendat pro
 dote solent alia eiusdem generis et bonis quae
 uxores. 2. Si quid expendat ut interre-
 lictiva licentia mariti v. g. dando elemo-
 sy nas pro profertim qui sunt constituti in
 extrema et tam gravi nequitia, imo si sint
 parentes l. fratres etiam in levis. 3. Si ex-
 pendat ad avertendum aliquod damnum fa-
 miliae suae impendens. 4. Si accipiat et
 expendat ea pro vitu, vestitu et alijs re-
 bus sibi et familiae necesse si extra predi-
 cos casus magis notabile subtrahat resti-
 tuere debet ex bonis paraverbalibus; si de-
 sint dicitur damnum illud compensare per la-
 bore et industria extraordinaria.

Manuli et anille, esse auipiendo de rebz
esulentis et poculentis caribz, modo cas n
alijs sed ipsi absumant, ne auipiant in mag-
na quantitate, n puent ^{molto} deventz in
in alijs rebz restituere eodẽ modo, quo a-
lij ^{estant}.

Et uicatores, qui falsa mensura l. li-
bra, plures uies defraudarunt dnt resti-
tuere ipsi iuibus se sehibendo deinceps
maiori mensura l. libra ^u: l. pauperibz
maie eiusdẽ iuibus.

Et milites qui passim plurius damna
intulerunt, ut ut plurimum dnt restituere,
l. adire n pout satisfaciunt si paupe-
ribz l. lois pnt restituunt. Quos
belli qui suis militibz eiusmodi noxia liber-
tate permittunt ante oes gravisse puent
et tenentz ad restitutionem faciendam illis com-
munitatibz ac lois, quibz faciunt a suo
militie grave damnum illatum esse. Reli-
giosi esse proprie loquendo n pout re-
stituere, ut nã hant proprium pout in
ac dnt damnum nostris illatum compensare

bona damna inde facta. Pius esse Pyrafi.
No. et alij neq. debet ad restitutionem fame
moxe ad p. in omnibus.

3. Res qui negavit delictum in pro-
iudicio fame accusatoris aut testium n. fa-
ctis probantibus tenet ad restitutionem et con-
fiteri delictum si iudicatur interrogatus, quam-
vis gloriatur et sic sit prole in casu gravita-
ribus et capitalibus, n. a. in quibus agr.
de poena Culias et regulari, que
e. medicinalis. Si. n. reg. n. interro-
gatus iudicatur et probo iuris ordine
n. tenet confiteri delictum nec per con-
sequens restituere fame accusatoris aut
testium. quidquid sit an negans comittit
ad mendacium.

4. Obligatio restituendi fame n. tran-
sit ad heredes deherentis, nisi in iniustas
infamose aliteri factum sit damnum dem-
porale. hoc n. heredes tenent reficere.
In restitutione fame tenet aliquis
dicere se falsum dixisse l. mentibus esse.
et si n. sufficit debet etiam iuramentum ad-
dere l. hinc popalaverit iuramentum verum.

more fuerit occultis, et dicere se fuisse men-
tibus, quia resera n. dicitur veritate publica,
quod sola licet dicere.

6. Fama n. satis restituit, qui infama-
tus in una ma. laudat in alia; quia per
se loquens restituitis faciunda in ea ma-
teria in qua damnus illatus e, ni id fieri
n. post sine notabilis maior incommodis
degrahentis quod pabus sit infamatus; aut
hanc suspicari possit, eiusmodi retractase
sola quicquid sine ut restituatur fama ab-
lata. Dum n. melius e et infamatus gratia
atq. utilis eo in alia ma. lauda-
re l. Am. specialij honorare, quod factas
degradationes reuocare.

7. Qui fama restitueret n. p. non
debet facere compensat pecuniaria p. di-
te pro infamia. dicitur a. refarcire damna
temporalia si que sint ex infamia seuta.

8. Reuocanda e debaratio per se lo-
quendo n. solum apud immediatos, sed etiam
apud mediatos Auditores, max. si infama-
tus fuerit l. facile suspicari potuerit au-
ditores immediatos tamen dicitur alijs reu-

laburos. Quamvis in reperi occurrere possit ca-
sus, in quo nulla sit obligatio restituendi sa-
ma apud Auditores mediatos.

9. Qui alteri famam abstrulit per libellum
famofum l. aliud signum in eundem, denique ad re-
stitutionem publicam l. scriptis l. preconisio-
reficienda. Qui v. alterum aspectu glumelia
l. alias quandoque in honore denique
honore restituere n. in apud illum quod in-
honoravit s. etiam apud eos, coram quibus
inhonoratio facta e. pro inhonorate a.
occulta, que sine fame inimitatione et
sine alio damno facta e, facienda e resti-
tutio n. in per coram signa honoris s. inhi-
benda sunt specialia. Qui per insularum
alteri detrahit, et discordias seminavit,
denique n. solum restituere facta s. etiam par-
tes inter se dispidentes conciliare.

Causa et circumstantie detractionis ex-
cusantes a peccato mortali sunt 1. Parvi-
tas materiae. 2. Inadvertentia, et in-
deliberata ut in quo in casu si detrahitur sit
gravis, denique ad restitutionem non minus quod si

delibere facta fuerit. 3. Si defectus in
 his natalis. 4. Si crimen revelas uni d. l.
 alij viro prudenti, qui n. sit ult. revola-
 dury esse gloriu. sit probiq. 5. Si revelas
 iniuria grave, amio fidel. ad leniendu. 3o-
 lore. petendu. auxilium l. filiu. 6. Nota-
 ritas iuris, facti et fame. 7. Vulgas
 mo. futura. si. In hac anticipase. que-
 re. grave damnu. cet. per. morte. glori-
 iustiam et charitem. 8. Si infamem in
 uno crimine infamem in alio valde afinj
 et morali generis. 9. Civitas gravior
 tormentoru. 10. Si a. solum ut audita
 referas et ex tua auctoritate. ut. asimes
 de rei veritate, sed dubitase. potius infi-
 mes. Cui gloriu. n. sit. probiq. 11. De-
 linguentis emendatio. 12. Civitas gravis dam-
 ni proximi. 13. Si revelas crimen in pro-
 nuntia et emendatione. 14. Propria
 iuribus. 15. Si de has alij genera-
 liby. d. morib. pectoru. mortu. v. g. ce-
 superbu. invidiu. in amois. interdu
 de has rase. persone. post. a. mortis.
 16. Si referas per. morte, quod est sta-

Et ad quod isem persone n. graur. ledat fama.
ij. Proprie fame restitubis modo serues
moderamen inuulgare dulcel. id. Potest
Superior alyis scruare notitia delicti sui sub
diti, siquid ij prodece poms adgredu ad
hibendum, pms si n. potest. Et he cad, q
detractione excusant a peccato mort. ut plui.
mud. In. excusant a restitubione. quemdam
condonans, impotiam recuperas aliunde far
da, infamiae obliuio.

Concto 4. Causor mutilator et vulne
rator iniustus et senes pro hominis qua
litate seu pro vita seu membro procipe ab
lato facere restitubione ex iustia. Senes
In partim lase restitubere aia damna ex
vulnerace, mutilace l. morte cuius scntas.
Pro pars 5ma q. 13 restitubis rei ablato l.
damniutate debet fieri l. in se l. in equi
valenti: sed vita et vel membrum ablatu
et restitui in se nec in equivalenti; qui
n. habet equivalentem, in nullo prehis com
parari potest: q. 13 Pro pars 6 Causor
mutilator l. vulnerator iniustus est caa
ficiat damnoru scntoru; q. 13 Senes illa re-

scire. abg.
advisi
nere, neg. el
in salubre
refuge de
tas, quam
legulas, eg
parre lala
vulnerans
and pua.
ut huc lla
concedi in
penal J
in in quo
nator ag
n. fang
ig heder
et q. 13
ut poms
Concto
datis et
lendu ex
pluab: n
illa in op

scire. atq; iniquis deest, floere ex profecto
 medicos et ultra facta a. ex pensis profu-
 nere, neq; elemosinas pro aia vicij, quomodo
 hoc salubre et ductu. Deinde debet com-
 pensare de lucris, ut pars et damno emer-
 gens, quam in re multi multas statuunt
 regulas, ego optimam existimo ut ledensu
 parte casa, hoc e. in ipso mutilato, l.
 vulnerato si vivat l. heredibus illis qui
 una quasi. persona in ipso constituunt
 ut sunt liberi parentes et uxor per amica
 composita iuxta prudentiu arbitriu con-
 veniat et transigat. Idem et in eo co-
 su in quo homicida, mutilator aut vul-
 nerator affinitu poena talionis. per hanc
 n. salubrit quide requit. n. a. l. ego aut
 eis heredibus. Quasi. En hi quiescant,
 et qui exijant ultra poena talionis
 ut sponte restituere deest.

oncto 5. Pro forniciae simplicii
 flagris et ad ultimum prodeise nit. e. resti-
 tuendu ex obligatoe iustitiae. Pro et ex-
 pliat: in forniciae simplicii qsentibus pu-
 ella in opus surge, consentienti a. resti-

iniuria: qd in stupro si aliud d' annu. an-
n' n' sit, sed suppono violat' sola virginitas:
sed hoc restitu' n' p' nec in p' nec in equi-
valenti: qd si v. pater violat' virgini-
tatis alia' damna sint annexa, tenet' su-
prator ad plene eoru' compensac'. Hinc l.
debet' stuprata' ducere in uxor' l. ca' sola
re ut ego dignis reperiat' nuptias, ac si
fuerit integro. Si deflorator stupro in-
tulit' ad promissione' matrimonij' et n' si
fite' tenet' stuprata' ducere, n' aliud in-
pedimentu' matrimonij' a. casus interve-
nit, ob quod alia' a sponsalib' rephie l.
eret. id est, si sub alio' partu' l. conditi-
onib' puella' defloravit. Qui v. virginis
blanditijs munerib', precib' impotentijs
ad turpe opus pellexit n' tenet' ad ulla'
compensac'. quia cuiusmodi precu' n' sol-
lund' melle' libertem. n' sint' cuiusmodi,
ut accipiant' coactione', in quo casu le-
nitate' defloratur, ad restitutione'. In
adulterio si proles n' sequat', adulter con-
dere' marito nil tenet' restituere: quia li-
cet' adulter coniugij' mariti iniuria' fecerit
hoc t'n n' habet' damnu' annexu' si v.

proles
ad
proles
nere
pense
one
lucij
si
an
compe
d'us
proles
proles
proles
adulter
omn
in
re
compe
an
ber

proles filij, hinc est post diemini a lere, ipsi
 ad probabile, est adultera, suapte ut
 proles qua verba sunt de sua marito suppo-
 nere tenet, sed marito sed legitimis filijs con-
 pensare damnum, quod eis ex hoc suppositi-
 one sequitur; imo etiam in quibusdam, quia
 licet non conueniat ad damnum alienum re-
 sponde, conuenit in negativo, si dubium
 sit an proles sit adultera non tenet ad aliquod
 compensat. quia in dubio melior est con-
 ditio possidentis et non tenet solvere in
 probat. e. debitor. Quasi mater iuret et
 proles sit similis adultera. Si ambo per-
 sonae adulterantes uno eodemque coniugio
 proles adulterina supponant propter obli-
 gationem proferendi alimenta tenet partim
 adulter partim adultera ad compensat
 aut damnum et uno deficiente tenet alter
 in solidum. uno a. restituente alter adnit
 uterque tenet. Quasi verba sit proles et
 compensat ex adulterio, iuret a. quibus
 et duobus aut pluribus adulteris sit pa-
 ter ambo l. ac tenentur equales; et uterque de-

ritas n̄ plene fiat, sed et ex auctore personarū, et
 n̄ sicut in fide dignae. 6. E. requiritur testimonium
 solum de re, quā affat n̄ esse malā, ut dicitur
 in libris testimonium. 7. Si in l. meo grave damnum
 l. periculum ex testimonio imminere. n̄ tenetur
 ex officio ad advertendum malū etiam ad eo pericu-
 lo.

3. Iudex ut officio suo integre fungatur, debet
 habere, i. legitima potestate, l. ordinaria. P. de
 legalib. l. arbitraria l. denique auctoritas. 2.
 Veritate, quā innoscit in grege per leges divi-
 nas et humanas. in partem v. per instru-
 menta, testes, aliaq. firmita documenta. 3.
 Forma in iudicando a iure et legibus prescrip-
 ta. Et in civilibus quidem casus procedere
 solet in postulata, quoniam et tunc opera dare
 debet, ut sicut post, partes ad concordiam
 revocent. In criminalibus a. n̄ procedere ad
 instantia accusatoris l. deficiente accusatore
 per viā inquisitionis, sed requiritur ad inquisiti-
 onē particularem, n̄ procedat aliqua infamia
 ad generalē n̄ ibi. 4. Firmitatem et constanter
 exequenda sententia nisi casus, ubi viā appellandi
 denegare n̄ debeat in in casibus d. iure ex-
 pressis.

3. Accusator, qui criminis aliquod reipub. p.
 magis perniciosum, qualis est heresis, proditoris, fal-
 se monete, verbo cognoscit, et probare n̄ debet

ad criminofa auferendū aut falſe iudiciali denun-
ciandū. Denunciatio n. dupliciter fieri pot, nempe chari-
tative, ut quis ad monitione priuata ſue correctione
fraterna promiſſas nec emendat ſeu ſua peccata
proximi deſect ad ſuperiorē lang. Laicū ut
quidam remediū adhibeat: l. iudiciali, ut quis
ad vindictā et punitionē criminū, illa ob bonū
publicū denunciatio ſuperiorij lang. iudici. In
criminis, q. n. uergunt in detrimentū ſui iuſti
aut boni priuati, graue nocentib, nulla e
obligatio iuſticiarij auferendi, aut denunciandi
iudicialis: e. n. obligatio fraternae correctionis,
ſi ſpes ſit emendationis futurae. Si uero ſit aut
ut a nullo modo probari poſſit graue iniſtiam
penabit, quiſquis illud per uia auferendi aut
denunciandi iudicialis aperit. Poſſit in iudi-
carij ſuperiorij n. quidem ut iudici, ſ. ut patri,
ſ. uideat, ad emendandū rei condicere, promiſſa
In ad monitione fraternae aut quando ex aut
In illo crimine graue aliquod malū ſpūale l. tem-
porale imminet, quod n. in ſuperioris potatis
l. auctoritate auerſi poſſit.

4. Reus, ſi a iudice legitimo inter-
rogatus ſecundū formā iuris tenet, uerū fateri: e-
gra ſi iuris legitima poſteſtem n. habeat aut
formā iuris n. obſeruet, n. tenet reſpondere,

esse cogat, quod in iudicio sine peccato facere non
 potest, utique occultare et legere. respon-
 dendum eodem modo quod infra trademus. Item debet
 complures suos revelare, nisi illorum infamia ali-
 qua praesens, hoc est, in ea fama esset illis
 sonus habuisse, aut utrumque scilicet, quod
 sine scio non committat. Possit etiam regem su-
 perioris appellare si se, ab inferiori gravatus
 iudicat, suamque causam iustam et equam non
 a. ut more offerat, aut sententiam iustam non fe-
 rat, aut causa executioni non mandetur. Con-
 demnatus iuste non potest se per vim defendere. Et
 in iure fugere, si ausus se offerat.

5. Potioribus debet habere si requiritur
 periculum aliam si ea cadat et damnum infer-
 rat ex imperitia, l. negligentia, tenetur ad re-
 stitutionem. 72. Sufficit casus, qui non scienter
 defendit casum iniustum, penam gravem et se-
 netur ad restitutionem damni, quod incurrit
 adversarius, nisi illius resarciat. Possit in
 casu suspensio patrimonium suscipere, quando
 iniustitia illi non deprehenditur. 3. Communi-
 tate ab avaritia. Quod non iniuste patrimonium
 et consilium potest vendere, pretium debet
 moderatim iniuste quodam resonantem, negotiorum, la-

bonis et fructibus patris. 4. Charitatem. Item n.
Supplicare caas pauperum, mare si ipsi alio subve-
niant, post, sunt sed lenemur tantum patris
misericordia opus impendere. Cui oia sunt
de procuratore sunt intelligenda.

3. 2.

Mendacium.

Contra 1. Mendacium est enuncias falsas in in-
tentione fallendi prolatas. Aliud est peri-
urium, quod est se alium noverunt affectu.
aliud offensum, quod in favore et utilitate
mendacis aut alterius fertur. Aliud denique
iuratum quod fit ad revocand ab ipso ullius
noiva deceptione. Perjurium est ex gere
suo per se morte in levitas mare operetur.
Offensum s. et iuratum venialia.

Contra 2. Non licet in ulla casu alio
ex parte facti veniali mendari. Probatur: men-
daciū est intrinsece et ex se suo malum, ve-
ritatis et corruptioni nec debet, et naa
sua opposita: quod in scripturis in Para singu-
lura leguntur a personis iustis et sanctis
facta ut de Abrahā, Jaco Jacob, Joseph,

mente: ut tibi dicitur ut possim aut deus revela-
re id id n. quod quilibet dicit et id, quod in
mente reservat si simul sumant, faciunt
una integra propositio, quam vocant. *Men-
tales*, nempe quod verba et mentalia. Et ut
sunt scripta. Sed huiusmodi, proter quodam man-
dato immunitatis n. e. *Paulus Barnabae* et ab
Innocentio VI. Anno 1379. secundum Martij
dum prohibuit hanc propositio inter 60. 26. si
quis l. solus l. coram alijs, sive interroga-
ty sive propria sponte, sive reuocatis cau-
sive quocumque alio fine iuret se n. fecisse
aliquid, quod reuera fecit. intelligens infra
se aliud quod n. fecit, l. alia via ab eo
in qua fecit l. quodvis aliud additum ve-
rum; reuera n. mentaliter, nec e. peruenit.
Et hanc 27. Iuxta eandem utendi reprobata
mentali esse quodvis verum aut utile e.
ad salutem corporis, honorem, ac res famili-
ares tuas, l. quemlibet alium in his actibus
ita ut veritas occultas confabulans dum ex-
pediens et studiosa.
2. Quodvis iuramentum equivocas, na. verba

et propositas, vocales proter re³ signant semper
 etat quatuor loquentis. ita, ut in quis dicit
 v. g. Petrus currit: id est sic ut dicitur: pis
 C. iudus Petrus currit: id est sic ut dicitur: pis
 Petrus currit: id est sic ut dicitur: pis
 me sine Petrus currit: id est sic ut dicitur: pis
 non suis: id est sic ut dicitur: pis
 me non sine id quia a. verbum suis e equi
 vum, pis signat pis sua ubi, quod sua
 inuolunt ad dicendum, ideo in v. g. confessa
 riy interrogatz: an sua hoc potest dicitur
 in in questione. an id in egi audierit
 rite pis iurata respondebit in equivocae:
pis hoc e suis sua ubi ad dicendum
 me n sine in confessione. in ea n audierit
pis in interrogatz an sua, illud e
 confessu. si n audierit in confessione
 rite in eade equivocae dicitur: pis hoc
 e: pis sua ubi ad dicendum, illud n ee id
 confessu. me non audierit: pis sua
 ubi ad dicendum, me sine quod illud n pis
 confessus. quod n audierit
 3. Terzig Notiz immutab siggatis in
 verbis: na ei qui inque interrogatz, n minus
 huius usurpare verba ad signandum pis

quod vult quod si à nullo propterea de ulla re de-
terminata interrogaretur. quid ubi quis à re-
mini interrogatus quod ipse solus loquitur, per quod
vult, per quodcumque verba sine mendacis
intelligere et per vocem hanc s. g. velle signare
equum et per vocem equum hanc sine ulla
ripuit. Verbae sine ulla cuiusque iniuria.
In minus quod cuiusque iuris est in ordine ad
signum solum, computare obulit pro obulit
sive aures et aures pro obulit. Unde illud:
Is mentis, qui verba alii dicit ab ipso
ipso signant, intelligi debet. In pro casu
quod loquens et aliquid non obligatus ad ver-
ba sua in eis signare usurpandas. Ad in-
iquas interrogas ad nil propterea obligatus
obligatus neque talis interrogans hoc ius
ullum exigendi ut quis ipse hoc s. alio modo
respondeat. Quod ille putat sibi responde-
re ad mentem ad iuris usitatum vult sig-
nificat ab ipso ipse significat sibi et non
loquenti unde impunitus debet. Hinc et ali-
quis ad quemcumque iniuria interrogare re-
spondere; nil sive de iure de eo nil audi-
vi à quia per quodcumque verba nil a-

quod vult
anobis
l. quid
vult
t. p.
malis.
di oblig
ba solum
qui p
pro p
interrog
aut p
sive m
ipso p
nil p
ad m
s. g.
verba p
sive m
in p
non p
solum
d. vult
hi et m

ponat arcu plumbo omittat³ ois vacua³ eamq³
pedes adignat atq³ in illa difedat, ra-
ty e³ auto l. alijs rby petiof³ revelat.

§ Sectio 9. na

Præceptu³ Decalogi nonum,

Non concupifces uxore³ propinxi tui.

Prohibet hoc præcepto ois affectus carnalis
ergo uxore³ propinxi, et frequenter mulieris
ad maritum in juv. Secundario v. prohibet
ois affectus carnalis inordinat³ iniquitatis
specie peti carnalis. Quoniam in 6. præ-
cepto sub noie Nechia quodlibet partem
carnis in qualibet specie prohibet. ubi ut
plerazq³ huc pertinentia sunt explicata, suf-
ficiat huic.

Contra Uncia Quod nis penat³ peto
concupifca carnalis, et lot nis partem carnis
comittit. Quod a. finit mi h. species lu-
uria, vide in præcepto 6. et superiq³ d. 8.
Sect. 5. de defid. et delect. nocosa.

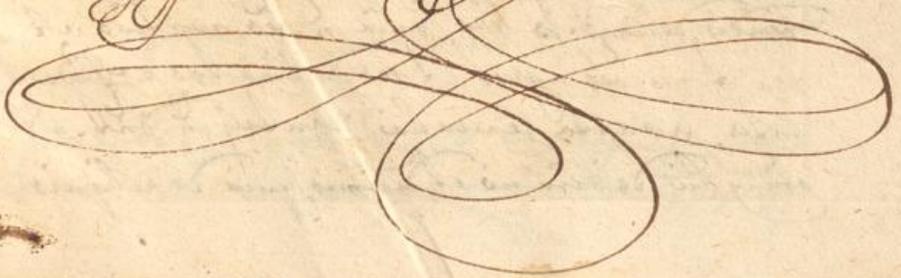

Sectio 10.
Præceptum Decalogi decimum.

Non domum, non agrum non seruum, non
anillam, non bovem non asinum, nec omn-
ia, que illius sunt.

Ultimum hoc præceptum duo prohibet
1. Voluntariam iniustam bona proximi appri-
endi aut possidendi. 2. Omnem voluntariam
iniustam, ex qua l. de bonis propriis trahatur
l. si fieri potest, vellemus illis carere.
Qua de re sit

Contro Unica. Sed nisi gloria hoc
præceptum peccat, quod gloria præceptum
de non furando ex seruis peccari solet.
Que omnia in supra Sect. 7. satis fuse
sunt tradita, hic quod addamus, supere
nihil. Hoc igitur de regis divinis præcep-
tis sufficiant.

Handwritten marginal notes on the left edge of the page, partially cut off.

Sectio II. ma

Præceptis Ecclesie.

Plurima sunt quidem Ecclesie præcepta rursus: -
versos hominum status et officia, quæ passim in con-
cilij generalibus, canonibus synodis Provinciali-
bus et Diocesanis continentur; utitur in et oribus
Ecclesie filijs sunt quinq;

1. Statutos dies festos ab Ecclesia indultos
celebrare.

2. Nuptias diebus Dominicis et festis reverenter
audire.

3. Indulta ab Ecclesia actis diebus ieiunia et
in quibusdam cibis abstinentia observare.

4. Penitentiam Sacerdoti proprio aut alteri ap-
probato singulis annis confiteri.

5. Pars sancta Ecclesie ad missam semel
in anno, id est, usque festum Pasche sumere.

Hic addunt nonnulla præcepta de nuptiis
temporibus prohibitis et celebrandis, et de sol-
vendis decimis. sed hæc, quia non res nuptias cele-
brant, nec oes agros et res decimatas possident
inter præcepta generalia reputantur non dantur. nisi
omnes tunc de ieiuniis et decimis, quia de reliquis

in prudentibus id autem abunde e breviter age-
ntibus *De*

§. j.

De
Jejunio.

Concto 1. Jejunium e abstinentia a cibo et potu. aliud e naturale, aliud virtus, aliud Ecclia. Primum e abstinentia a cibo et potu integro die naturali, quocumque fine l. caa fiat. Secundum est autem temperantia, quo quis per subtractionem cibi et potus delicatas gustus et sensuum refrenare contendit. 3. denique e quod Ecclia auctoritate sub verbis ritibus est institutum.

Concto 2. Esti jejunium Galium consistat in certa hora refectiois abstinentia carnis et unia commessione et indulgentia Ecclia. Ecclia licet aliquid ibi sumere vesperj ad conformentur nas. potu et praxi et usu videtur inter probos sicut et permittente Ecclia. Insula hui nonnulli de qualitate ciborum in solabianula sumendorum alterant. quia qualitas cibi mo et prohibita n. sit, coculata, vesperina n. vitia si. In in quantitate n. excedat. Quantitas a. n. ad mensuram mathe-
maticam aut verbu pondg. examinanda et p. sumj

quod ea q̄ morate ad aliquod n̄m confortas²³ servial,
et pro refectioe est; modica regulari n̄ p̄nt.
Causa excusantes a ieiunio sunt potius haec qua-
tuor etas, infirmitas, paupertas et labor, sive
sūt corporalis sive spiritualis ad quod reducuntur
Aer, de quibz varij varie, quos consule.

§. 2. d. 2

De Decimis.

Conditio Unica. Decimae sunt pars de
Cuma fructibus la³ terre qua³ aliarum rerum
in recognitione velis dominiq̄ debita et
ipsiq̄ minoris persolvenda. Dividuntur
1. In praediales et personales. Praestant
q̄ ex fructibus praediorum dunt, ut de vinis
frumentis, oleo pomis, fenoq̄. Haec sunt
Decimae Industriales, quae dunt ex huius
ana potunt industria quoslibet, ut ex mer-
catura, militia, et his annuunt non
nulli. Nullas, quae partim ex bonis pra-
edialibus partim spiritualibus industria oriuntur
ut sunt fenoq̄ pecorum, annu, apud lana
Caroli, butyru, capus, ova, sed haec re-
ferunt ad praediales referunt, in quod in me

ab heredibus retineri possit. nunc de huiusmodi
iuris perpetuum conferri non potest nisi a summo Pontifi-
ce. Ad breve tempus quilibet beneficiarius non
quidem iuris sui fructus sed usus sui iuris trans-
ferre potest in eum illius alienare titulus empta-
onis, condictionis, donationis in Breve a. Langus
ab aliquibus deo decernitur ab alijs extenditur
ad dies vitas: ubi et recepta Extravagan-
tium Pauli II. que incipit Prohibito de rebus
iuris non alienandis, neque ab Episcopo ultra vicennium
iuris decimarum iuris condici potest, nisi per modum
stipendiij l. remuneratio maxime beneficij. Inter
decimas titulus specialis et non titulus generalis confer-
ri potest, illud etiam dispensationis quod decima et titulus
specialis debeant etiam ad reliquas decimas de no-
valibus. et titulus s. non specialis non debeant de no-
valibus post illud titulus creatus eisdem decimarij
se potest capi debeant a veratore aciem illig
tunc non specialis eius etiam de his prebeat.

Alia plurimas questionibus huius movent aucto-
res de decimis quibus libens volens superse-
des quia l. res et plerumque et diversis diversorum
locorum consuetudinibus solvi possunt et debent.

Præterquam cum solutione olim ubi in lege
Ducum etiam in lege nova statuta sunt oblas
primiciam, hoc tamen tempore recepta ubique fere con-

iustitiae gratia et facta in iudicio Curia alia
 provisione hae obligas defid.
 Oblates faciunt ad artem artis diebus festis ob-
 ligas in omni dicitur in quantum est per quatuor-
 dine regpta. Si que fuerit iure ordinario
 cedunt res parochis loci. Curiamque per inter-
 lionis offerentibus oblates factas in Monasteriis
 Primariis, quamvis alias si debeant fieri
 faciant, sed Parochis.

Sectio II.

De Censuris Ecclesiasticis

Censura est poena spiritualis ab Ecclesia potest
 late infligta, privans usu aliquorum bonorum
 spiritualium. Non potest ferri nisi a Prelatis in
 iudicio legitime constitutis, neque ab ipso iure in-
 termittit per excommunicationem et mortem, et conuenit in
 condempnatione, et procedente canonica admo-
 nitione.

Quid sit a. Censura

1. In ea, quae est sententia lata, quae ius
 2. iudicis statuit, quae facta sine alia sententia
 inueniuntur. Et in ea, quae est sententia qua
 ius aut iudex, vel ipsa facta inueniuntur per
 potestatem infligi.

3. In ea, quae est a iure et facta per Canones, con-
 stituciones 4. factas ab Ecclesia stabili ac permanente

Ego et ea quae ab hoc affectu a iudice l. Pro-
 latio per modo mandata l. sententia iudicaria.
 §. Et specialiter dicitur in Prociacis, suspen-
 sionis et interdictionis: De quibus haec distinctio §. ag-
 mg. §. 1.

Prociacae.

Concto Prociacae e anfurae per qua quij
 priuat iore. Cetero Alia e maior,
 et de anathema et priuat in iore. Cetero
 alia minor et priuat usu passivo seu re-
 aptione. Cetero. Qui per maiore prociacae
 aff. l. e. tolerat. l. n. tolerat. fideles et tenent
 vitare: n. tolerat. et tenent vitare. Non to-
 lerati sunt in hi: 1. Notorii delin. recussor.
 2. Iuris notarii prociacae, et fual. et pub-
 licae denunciatae. Et ad hoc fidelibus ad conu-
 est prohibita iura hunc versu:
 Ps. Orare Vale, cor, mensa, negat.
 Sunt in aliqui casus excepti in quibus conu al.
 qua e permissa. hoc versu q. h. h. h.
 Utile, et humile, res ignotata, neesse.
 Sunt a. varia prociacae, quas in quatuor clas-
 ses diuidit: et reprobatae gloria ses sunt his versibus
 imlyse:

(Faint handwritten notes on the right margin, partially obscured by the binding and bleed-through from the reverse side.)

agnatus, veniens, vestitus, bellare, recordans,
 Coenatos, solvens, curans, vivens, abortus,
 No, iugas, l. sana, vata, trahens, retrahens, quella
 Fides, condens, roni, vitare, iudic.

Provincias, reservata, Lapa, extra, Bulla, ff
 he:

Jur, simple, gfracto, l. iudicis, ore, venator,
 Parturians, no, a, venia, ne, pcedera, servans,
 Sans, para, vitandis, Lapa, interdita, remu-
 Sans.

Re l. spe, Simon, pubiens, iuvans, duellu
 Invidens, loco, canons, pve, ~~de~~ lutos, N. dote
 Crimine, a, poterit, quovis, a, iudic, ploi.

Provincias, per, Bulla, Coena, servata, sunt
 sequentes:

Haereticis, et, parsi, per, libros, lulis, virus.
 Ine, ius, quene, favor, vestit, p, a, a, ca.
 Personae, sane, disupte, a, iudic, Sans.
 Les, lora, adversans, falses, insignia, Bulla.
 Fortiter, adstringunt, suprema, vincula, coena.

§. 2.

Suspensione.

Concto, Suspensio, e, usura, lervis, prohi-

nisi, perfectione ordinis servati & superfluo usque
impedire. Dividitur 5. In irregularitatem ex delicto,
et irregularitatem ex defectu. 2. In localis & par-
tialis. quae ex infirmitate facile provenit illi.

Sollis a. Irregularitas, n. per absolutio-
nem, s. per dispensationem. Et in dicitur, ex
varijs delictis, ut defectibus corporis, aetate,
sanae libertatis, formae, lenitatis. Sed haec
non casus Congregatio excurrunt, qui
plene non notitia desiderat, eos ad-
eant, qui de his integros tracta-
tus ediderunt. Illis hoc

inscribitur in honorem
S. S. Georgij, Gregorij,
Josephi, Benedicti,
Gabrielis Omni-
umq. Angelorum
Honore
Suffrag.
Ant.

